

scripto apostolico a summis pontificibus universalis Ecclesiae, prius a domino papa Joanne, deinde ab ejus successore domino papa Benedicto, ubi in Lateranensi basilica sedebat undique circumfultus plena synodo, in qua, exceptis abbatibus, vel reliquis diversi ordinis, seu dignitatis fidelibus, quadraginta adfuerunt episcopi cum sancti Petri Cardinalibus qui omnes testamentum, quod dominus papa Benedictus ipsi loco fecit, post eum confirmaverunt, et signantes signaverunt, atque jaculo excommunicationis et maledictionis pariter omnes illud damnaverunt. Quicumque illum molestare tentaverit sanctionem tantae auctoritatis, nemo movere debet ad occasionem quempiam ex nostris fratribus, sive aliquem loco insidiare volentem injustis conspirationibus, ut materiam hujus libertatis calumniandae inde sumere conentur, quod in cœnobio, ubi superius nominati fratres sanctae conversationis habitum susceperunt, abbas sum ordinatus, et in ædificando monasterio Fructuariensi apposuerim manus: quoniam et me defendit, sicut supra monstratum est, justa occasio, et locum tuetur ipsa restitutio, quia ab ingenuis possessionibus antiqua libertate liber est Deo donatus, et quia paupertacula eorumdem fratrum et germanorum nostrorum non sufficiebat ut stabiliretur, ab virorum multorum, præcipue Arduini regis et Bertæ uxoris ejus ministerio est fundatus. Præterea Nitardus inde per legale testamentum successor effectus, patrimonium quod reliquerat Gotofredus, postea Fructuariæ legitima traditione donavit funditus. Sed ne qualibet justa occasione malæ susceptioni detrahendis seminarium nasceretur, cum beneplacito domini Brunonis episcopi, de prædictis omnibus a voto nostro non discrepantis, et fratrum amicorumque utriusque partis sumpta insigniora ornamenta ab eodem monasterio, et in memoriam ipsius a cum consolandum Divionem

A transmissa, scilicet textum unum auro, gemmis et lapidibus mire ornatum, casulam auro decoratam, et duæ stolæ deauratæ cum earum manipulis, et unum cingulum, atque quatuor amicti deaurati Itaque causis redditus hujus descriptionis, superest ut confirmetur subsequentibus idoneis testibus cum certis testimoniis. Ad quam confirmationem, etc., ego frater Willelmus, dictus abbas veridica affectione, sicuti coram ipso loquens testor Dei pro amore in supradictis fideliter insudasse, et nunc propria subscriptione hoc testamentum confirmans, omnes subscribentes ad æqualem hujus retributionis mercedem votis omnibus pro posse admitto, et sic præsentem et absentem quamplures subscribere exoro testes. B Leoterius miseratione Dei archipræsul Senonum subscribens suffraganeos nostros subscribere rogavi. Goslinus archipræsul Bituricensis et abbas Sancti Benedicti firmavi, Fulco Ambianensis firmavi. Fulbertus episcopus Carnotis firmavi, Odilis [al. Odo] abbas Cluniacensis firmavi, Everardus abbas Sancti Martini firmavi. Gosbertus abbas Turonis Sancti Juliani firmavi. Ego frater Arnulfus prior, etc. Teodertus [f. Theodbertus] abbas. Osmundus episcopus, Ecmonus, etc. Ego Rotbertus gratia Dei rex Franciæ meum et filii mei regis Ugonis nomen scribere rogavi. Ego Rotbertus rex firmavi manu propria. Ego Ugo rex firmavi. Ego Erveus archiclavus Sancti Martini Turonensis firmavi. Ego Ugo archipræsul Turonensium firmavi. Ego Rotbertus Rotomagensis archiepiscopus omni auctoritate firmo. Ego Ugo Bajocacensis ecclesiae episcopus firmavi. Ego Ugo Constantinensis episcopus firmavi. Ego Ugo Ebrojacensis episcopus firmavi. Ego Norgaudus Avrincacensis [Abrincensis] episcopus firmavi. Ego Rotgerius Lisuncensis [Lexoviensis] episcopus firmavi, Siefredus episcopus Saxicensis [Sagiensis] firmavi.

APPENDIX AD SANCTUM GUILLELMUM.

ANNALES S. BENIGNI DIVIONENSIS

EDENTE G. WAITZ PH. DR.

(Apud PERTZ, *Monumenta Germaniæ historica*, Script. tom. V, pag. 37.)

Annales breves una eademque manu usque ad annum 937 scripti, ex codice Coloniensi, ubi postea a diversis addita est continuatio, editi sunt Mon. SS. I, p. 97. Eisdem descriptos, sed multis notis quotæ quarum magna pars (A-R) ad res spectat Tul-

D universitatis Divionensis asservatus et Nr. 269 notatus, anno 1837 a me exscriptus est. Sæculo XII inc. exaratus esse videtur; continet vero præter alia (19) fol. 44-57, cyclorum tabulam usque ad annum 1064 deductam eademque ultimis foliis usque

has adjecit, quas partim cum Annalibus Coloniensibus convenire, partim res Tullenses explicare dixi, ita ut exemplar Annalium illorum in hac urbe repetitum et auctum ante oculos habuisse videatur. Eadem vel ejusdem temporis manus anno 840 Annales Lugdunenses exscripsit. Successit manus, quæ usque ad annum 1063, alia quæ usque ad annum 1124 Annales prosecuta est; et hi et alii scriptores prioribus annis res Lingonenses (20) et Divionenses (21), alii adjecerunt Viridunenses (22), alii denique varias con-gesserunt adnotationes, quas tum e fontibus nobis incognitis, tum ex propria rerum cognitione haus-erunt; omnes vero sæc. XII inc. in hoc labore occu-pati fuisse videntur. Sed inde ab anno 1125 multi sibi succedunt auctores, qui plerumque rebus quas enarrant æquales fuerunt et satis accurata rerum cognitione imbuti. Verumetiam antecedentia sæpe non minoris habenda sunt auctoritatis, quippe quorum maxima pars e codicibus antiquioribus sit descripta. Quod quo satius perspiciatur, quæcunque e codice Tullensi sumpta videntur, littera obliqua exprime-nda curavi, eaque ita distinxi, ut quæ ad Anna-les Colonienses prope accedunt typis artius, reliqua latius positis indicentur. Cætera littera exprimuntur vulgari; sed quæ cuique manus debeantur, quam accuratissime potui annotavi. — Ex his Annalibus Besuenses (Mon. II, p. 248 editos) descriptos esse (23), nemo negabit qui videt notationes ibi a di-versis scriptas hic uno calamo esse repetitas (24). Neque tamen ultra annum 1118 Besuenses illorum

A vestigia sequuntur (25), quo fere tempore priores desinere scriptores Divionenses supra dixi; et cum etiam ex antecedentibus quædam, e. gr. notæ Viridunenses omnes, sint prætermissa, hæc postea de-mum codici Divionensi illata esse putarim. Annales Besuenses anno 1119-1174 in monasterio illo conti-nuati sunt, Sancti Benigni Divionenses in hoc libro usque ad annum 1214 a diversis deducti. — Alter vero extat.

2. Codex Montispezzulanus Nr. 48. fol., antea C. Bouhier B. 48 et olim in eodem Sancti Benigni cœ-nobio asservatus; qui sæc. XIII scriptus fol. 41, seqq. cyclos continet ab anno 1-1595 tribus colum-nis exaratos, in quorum margine Annales leguntur ad suprascriptos prope accedentes. Usque ad sæc. XII pauca tantum exstant notæ æque partim aliunde haustæ; inde ab anno 1108 vero plures occurrunt, quas, quanvis non uni debeantur scriptori, sæpe ex 1 esse desumptas facile est intellectu (26). Interdum fortasse idem utriusque codici similem notationem in-tulit; alius hunc, alius illum prætulisse videtur. Post annum 1214 vero hic solus quæ in monasterio memoriæ tradebantur recepit iisque usque ad annum 1285 ornatus est. Quæ omnia anno 1837 exscripsi.

Labbeus ex codice 1 magnam Annalium partem edidit (Bibl. mss. I, p. 293); ex quo Bouqueti conti-nuatores fragmenta receperunt (XI p. 345; XII, p. 310; XVII, p. 741). Quæ in codice 2 leguntur huc-usque, quod sciam, inedita sunt.

G. WAITZ.

ANNALES S. BENIGNI DIVIONENSIS.

(564.) Hujus ¹ (*Chilbeberti II*) tempore sanctus C. Agericus Viridunensis episcopus claruit in miraculis; quod etiam Fortunatus poeta non tacet (27).

753. ² *Ibi* ³ *benedictus, est Pipinus rex a sancto Stephano papa Parisius et filii ejus Karolus et Kar-lomannus, et filia Gisila, inter sacra missarum sol-lemnia, precipiente sancto Petro et sancto Paulo et beato Dionisio.*

Ordinatio ⁴ domni Madeluci Viridunensis episcopi.

(760.) Temporibus ⁵ Pippini regis viguit sanctus

C Madelucus Viridunensis episcopus, cujus corpus in cripta sancti Vitoni sepultum, post 40 annos inven-tum est incorruptum.

768. *Pipinus* (28) *rex obiit 8. Kal. Octobr.*

769. *Initium regni Karoli regis.*

770. (*Aut 771.*) *Et Karlomannus obiit 2. Non. De-cembr.*

772. *Adrianus papa efficitur.*

776. *Conversio Saxonum.*

778. *Karolus in Spanias intravit.*

VARIÆ LECTIONES.

¹ *Hanc unam notationem manu β scriptam ex annis prioribus recepi. Cætera usque ad a. 752 omisi. 2*
² 752 corr. 753. cod. ³ *prima manu. Hæc exscripta sunt in Ann. Bes.* ⁴ *manu β,* ⁵ *manu γ.*

NOTÆ.

(20) A. 838, 856, 880, 922, 981, etc.

(21) A. 871, 912, etc.

(22) A. 564, 753 (760), 868, 882, 915, 923, 923, 939, 940, 951, 973, 1005, 1046, 1060.

(23) Ann. S. Benigni minime ex Ann. Besuensibus fluxerunt. Neque S. Benigni monasterium a. 1002, sed jam sæc. VI, conditum est.

D (1033), 1052 (1037), 1088, 1101, 1103, 1105-1107. 1117 quædam addunt, quæ plerumque ad monasterii historiam pertinent. Nota a. 888 cum iis ad verbum convenit quæ ex hoc codice Arch. VII, p. 448 edidi; ubi pro a. 869 fortasse 888 legendus est.

(26) Vide quæ notavi anno 1110, 1121.

(27) V. Bertarii Gesta epp. Vird., c. 6. Mon. SS.

779. *Karolus Saxoniam venit.*
 780. *Saxonia capta est.*
 781. *Karolus Romam vadit.*
 786. *Signum crucis in vestibus. Item Karolus Romanam perrexit, deinde ad Sanctum Benedictum et Capuam.*
 788. *Karolus per Alemanniam venit ad fines Bawariæ*
 790. *assilo dux venit in Franciam, et Bawaria capta est.*
 791. *Karolus pergit in Sclavos, qui dicuntur Wilti.*
 795. *Karolus rex Hungrorum regnum vastat.*
 796. *Obiit Adrianus papa; successit Leo papa.*
 800. *Domnus Karolus rex imperator factus est, et a Romanis appellatus est augustus.*
 809. *Transitus sancti Liudgeri episcopi et confessoris, capellani ipsius Karoli.*
 814. *Karolus imperator obiit. Initium regni Ludowici, filii ipsius Karoli Magni.*
 816. *Leo⁶ papa obiit.*
 817. *Successit Stephanus, et ipso anno obiit; successit Paschalis.*
 822. *Fames valida.*
 825. *Visio Wetani.*
 824 (29) *Natus⁷ est Karolus, filius Ludowici, in Franconofurt Idus Jun. In quo palatio novo illo anno imperator hiemavit; et a Paschali papa in die paschæ Romæ [Lotharius⁸] coronatus et imperator est appellatus. Drogo pridie Idus Jun. in Franconofurt presbiter est ordinatus⁹ cui et episcopatus Mettensis est datus. — Paschalis papa obiit. Eugenius successit.*
 827. *Valentinus successit papa, et ei successit Gregorius.*
 835. *Annus 22 regni Ludowici.*
 838. *Albericus¹⁰ episcopus Lingonensis obiit 12 Kal. Jan.*
 840. *Hludowicus imperator obiit 12 Kal. Julii. — Eclipsis¹¹ solis 3 Non. Mai.*
 Eclipsis¹² solis (30) *accidit in diebus lætaniarum 3 Non. Mai 4 feria circa horam diei octavam et permansit fere hora dimidia adeo obscura, ut stellæ in cælo clarissime apparerent. Hoc anno sancte memorie Agobardus Lugdunensis episcopus obiit 8 Idus Jun. Ludowicus quoque imperator defunctus est 12 Kal. Jul., et memorabile atque insigne opus¹³ quod forum vetus vocabatur Lugduni corruit ipso¹⁴ die intrantis autumnii, quod steterat a tempore Trajani imperatoris per annos fere septingentos.*

A Amolo (31), præfati episcopi diaconus, ordinatus episcopus Lugduni 17 Kal. Febr., et lacrimabile bellum inter filios imperatoris Ludowici haud¹⁵ procul ab urbe Autisiodorentium; in quo Christianus utrimque populus mutua se cæde præstravit 7 Kal. Jul. Cujus etiam anni principio nocturnis horis lux ingens a parte aquilonis emissa, et longe lateque diffusa ferali portento noctem pæne in diem vertisse visa est.

841. *Bellum inter tres fratres, scilicet Ludowicum, Lotharium ac Karolum, filios Ludowici imperatoris.*

843. *Sergius papa successit.*

846. *Leo papa successit.*

855. *Benedictus papa successit. Hlotharius rex obiit 4 Kal. Octobr., filius Ludowici. Sic¹⁶ introivimus.*

856. *Obiit¹⁷ Teutbaldus episcopus (32) 16 Kal. Sept.*

B 857. *Nicholaus papa successit.*

867. *Adrianus papa successit.*

868. *Fames valida. — Hatto¹⁸ Viridunensis episcopus obiit¹⁹; Berhardus successit¹⁹.*

869. *Item fames valida, et mortalitas hominum et pestis animalium. — Lotharius²⁰ rex obiit.*

871. *Ventus validus. — Cepit²⁰ (33) Divionense monasterium. — Johannes papa successit.*

875. *Adventus²¹ locustarum.*

877. *Prid. Non. Octob. obiit Karolus imperator et Hilmentrudis regina. Iterum Karolus Italiam ingreditur, et eandem terram Karlomannus per aliam viam intravit. Inde Karolus territus fugit, et in eodem itinere mortuus est.*

C 878. *4 Kal. Novembris eclipsis²² solis 4 feria circa oram diei octavam, et permansit fere horum dimidia adeo obscura, ut stellæ clarissimæ apparerent.*

879. *Ludowicus rex Saxonum, adhuc fratre suo Karlomanno vivente, Bawariam ingreditur. — Obitus Ludowici regis 4²³ Id. April.*

880. *Obiit²⁴ Isaac episcopus (34) 15 Kal. Aug.*

881. *Indictio 14 die tertio Nonarum Augustarum mensis ipsius intrantibus die Marte et 6 concur. inierrunt²⁵ bellum Franci contra paganos, Ludowico, filio Ludowici regis, primum exeunte ad pugnam, Deoque donante potiti sunt victoria, et pars innumerabilis eorum maxima cecidit.*

882. *Obiit²⁶ Berhardus (35); Dado successit.*

884. *Sedes²⁷ Nordmannorum in Diensburg. Obiit Karlomannus rex Non. Decemb.*

885. *Karolus imperator efficitur Francorum.*

887. *Burgundia²⁸ a Nortmannis vastatur.*

VARIÆ LECTIONES.

⁶ manu diversa. ⁷ alio atramento scripta, etiam in Ann. Bes. repetita. ⁸ deest cod et Ann. Bes. ⁹ effectus corr. ordinatus c. ¹⁰ manu ð; Ann. Bes. hæc habent a. 855. ¹¹ alia manu. ¹² manu a prima paulo diversa (a) fortasse idem scriptor hæc diversis temporibus codici intulit. ¹³ opis corr. opus c. ¹⁴ ipse c. hau c. ¹⁵ eadem manu qua præcedentia; aut ad hunc aut ad a. 857 pertinent. ¹⁶ manu ð. ¹⁷ manu ð. ¹⁸ manu ð. ¹⁹ manu ð. ²⁰ manu ð. ²¹ manu ð. ²² manu ð. ²³ manu ð. ²⁴ manu ð. ²⁵ manu ð. ²⁶ manu ð. ²⁷ manu ð. ²⁸ manu ð.

888. *Karolus imperator obiit. Arnulfus rex efficitur.*
889. Odo ⁸⁹ rex Francorum.
895. *Initium regni Karoli pueri. Hujus miles Haganus.*
(895). *Tullus ⁹⁰ civitas succensa est 2 Non. April.*
895. *Arnulfus (36) Romæ cesar efficitur; audita miseria famis ac mortalitatis et Christiani hominis alterius carnem comedentis. Ungari (37) Italiam ingressi multa fecerunt; et Arnulfus imperator obiit ac Lodowicus in regem elevatur.*
899. Richardus ⁹¹ comes Burgundiæ pugnavit cum Nortmannis in villa Argentolio et occidit eos 5 Kal. Jan. — Obiit ⁹² Odo rex.
900. *Zundebaudus rex filium ⁹³ Arnulfi occidit.*
901. *Zendebaudus ⁹⁴ rex obiit.*
902. *Obiit Petronilla.*
904. *Bellum inter Conradum et Adalbertum ⁹⁵ Francos, in quo Conradus cecidit.*
905. *Adalbertus capite plectitur.*
906. 3 Id. Septembris obiit Ludelmus ⁹⁶ episcopus (38).
909. *Ungari Saxoniam et Thuringiam vastant.*
911. *Ludowicus, filius Arnulfi, obiit. Burchardus dux occiditur. Conradus, filius Conradi, in regem elevatur.*
912. *Cometæ visæ sunt. Tunc ⁹⁷ fecit Warnerius episcopus (39) privilegium de ecclesia Sancti Vincentii (40).*
915. *Æcclesia ⁹⁸ principalis sanctæ Mariæ Viridunensis igne succenditur (41).*
916. 24 annus Karoli.
920. *Conradus rex obiit, et Heinricus successit.*
921. *Ordinatio domni Gauzlini præsulis (42) 16 Kal. Apr. — Obiit ⁹⁹ Ricardus comes 2 Kal. Septembris.*
922. 17 Kal. Jul. *Karolus pugnavit cum Rotberto, et Rotbertus occiditur. — Obiit ¹⁰⁰ Warnerius episcopus 14 Kal. Aug.*
923. *Obiit ¹⁰¹ Dado Viridunensis episcopus.*
925. *Succedit ¹⁰² Bernuinus.*
929. *Johannes papa obiit; successit Johannes.*
934. *Conversio monachorum Sancti Apri.*
935. *Heinricus magnus rex obiit, et Otto successit.*
936. *Johannes obiit. Leo papa successit, et ei successit Stephanus, Stephano Marinus.*
939. *Bernuinus ¹⁰³ obiit ¹⁰⁴.*
940. *Berengarius ¹⁰⁵ successit.*
946. *Marinus papa obiit. Agapitus successit.*
951. *Otto rex Italiam ingressus, eam sibi subjugavit. — De ¹⁰⁶ monasterio Sancti Petri et Sancti Vitoni a Berengario episcopo et monacho pelluntur clerici, subrogantur monachi, quibus preficitur Humbertus abba primus.*
953. *Conjuratio Liudulfi et ducis Conradi adversus Ottonem regem.*
954. *Agapitus papa obiit. Octavianus successit.*
957. *Liudulfus, Ottonis regis filius, subjugata sibi Italia, ibidem obiit. — Cruces apparuerunt in restibus.*
961. *Otto puerulus in regem elevatur in Aquigrani palatii. — Eclipsis solis fit.*
962. *Obitus domni Gauzlini presulis 7 Idus Sept.*
963. *Ordinatio domni Girardi pontificis 4 Kal. Apr.*
965. *Octavianus papa a Roma exiit. In cujus loco Joannes substituitur.*
966. *Octavianus obiit.*
972. *Otto magnus imperator obiit.*
973. *Obitus domni Humberti abbatis 2 Non Decembris, primi ¹⁰⁷ abbatis monasterii Sancti Vitoni.*
981. *Ordinatus ¹⁰⁸ est Bruno episcopus (43) per manus Burchardi archiepiscopi Lugdunensis.*
983. *Otto junior imperator obiit.*
989. *In mense Aug. hora vespertina cometæ visæ sunt in occidente. Rex ¹⁰⁹ Robertus regnare incipit.*
990. *Obitus pii patris domni abbatis (44) Rotberti in Non. Aug. — Ordinatio ¹¹⁰ domni et eximii patris Willelmi Divionensis ¹¹¹ abbatis cœnobii per manus memorandi ¹¹² Brunonis Lingonicæ urbis episcopi in officio archimandrite atque presbiteri.*
994. *Obitus domni Gerardi episcopi 9 Kal. Mai.*
996. *Bertoldus episcopus 8 Kal. Sept. ingressus in Tullum est 5 Id. Octob.*
997. *Ordinatio ejusdem ¹¹³.*
1000. *Obitus Stephani episcopi 4 Id. Mart.*
1002. *Obiit ¹¹⁴ Otho tercius. — Hoc ¹¹⁵ anno ince-*

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁹ alia manu ζ. ⁹⁰ fortasse etiam hæc ad a. 893 pertinent. ⁹¹ eadem manu qua a. 887. — Ann. Bes. a. 892. ⁹² manu ζ. ⁹³ lege ex Ann. Col. : filius A. occiditur. ⁹⁴ Alia manu aut eadem manu postea addita. ⁹⁵ Adalbeum c. ⁹⁶ hidelmus? cod. ⁹⁷ alia manu (8?). ⁹⁸ manu γ. ⁹⁹ manu δ. ¹⁰⁰ alio atramento quam anni 923. ¹⁰¹ notitia. ¹⁰² manu γ (?) ¹⁰³ alia manu additur : In decem et VIII annis sunt luationes CCXXV. ¹⁰⁴ alia manu. ¹⁰⁵ Berengarius. ¹⁰⁶ alia manu. ¹⁰⁷ Robertus. ¹⁰⁸ Bruno. ¹⁰⁹ Robertus. ¹¹⁰ Gauzlinus. ¹¹¹ Willelmus. ¹¹² Bruno. ¹¹³ Gauzlinus. ¹¹⁴ Otho. ¹¹⁵ anno.

pta sunt novi fundamenta monasterii Divionensis 16 A
Kal. Mart. feria 3.

1003. In mense Februario cometæ vise sunt mane
in parte orientis.

1005. Obiit ⁸³ Fingenius abbas (45). Succedit
Richardus piissimus; a quo et incepta sunt funda-
menta monasterii Virdunensis.

1015. Obitus ⁸⁴ domni Warneri abbatis.

1016. Obiit hoc anno Bruno, Lingonensis eccle-
siæ episcopus eximius, et pauperam Christi tutor
ac defensor.....

1017. Successit ⁸⁵ Lambertus.

1018. Hoc ⁸¹ anno fuit dedicata æcclesia sancte
Marie in Divionensi monasterio cum toto atrio ejus-
dem loci per manus Lamberti episcopi feria 3 ro-
gacionum (*Mai.* 13).

1024. Henricus imperator obiit, qui pro strenue
amministratis regni gubernaculis æternam sibi me-
moriam adquisivit; cui Cono in regnum successit.

1026. Hoc anno obiit Otto Burgundiæ comes.

Codex 1.

1052. Hoc anno obiit Rome abba et archiepisco-
pus Halinardus, successitque ei in archiepiscopatu
Humbertus et in abbacia Johannes, abba Fiscanni,
hujus loci monachus; demissaque 3° anno, fuimus
sine abbate annis duobus.

1056. Ordinatus est Adalbero abba Divionensis
ab Harduino episcopo Lingonensi 6 Idus Aprilis.

1057. Hoc anno ⁸⁶ dedicata est æcclesia sanctæ
Mariæ Saxios m....s (49) a præfato Harduino epi-
scopo, et confirmata carta est donationis, quæ facta
est ab Aprimone comite et ejus filiis.

1060. Obiit ⁸⁷ Walerannus abba (50); succedit
Grimoldus.

VARIÆ LECTIONES.

⁸² manu γ. ⁸³ Hæc eadem manu qua a. 1015 scripta sunt. ⁸⁴ manu γ. ⁸⁵ alia manu, quæ etiam notas a.
1049-1057. scripsit. ⁸⁶ deest 1. ⁸⁷ manu γ. ⁸⁸ Quæ hunc annum antecedant partim cum 1 conveniunt
(a. 404. 407 512. 526. 575. 1020.) partim aliunde sumpta sunt (a. 486. 802. 814. 910. 959. 969. 1000.).
Hæc inde ab s. IX hic afferre juvat:

802. Hic factus est Karolus, filius Pipini, imperator Romanorum; precibus Adriani pape vocatus, obse-
dit Longobardos in Papia, et cepit Desiderium regem ad uxorem ejus, et fecit privilegia bona domino
pape.

814. Hoc anno migravit Karrolus magnus imperator a seculis.

910. Hoc anno Willermus pius dux Aquitanie et comes Avernie, cum non haberet heredem, Cluniacense
monasterium in fundo proprio, qui est in Burgundia in pago Masticensi, construxit, eidemque loco Ber-
nonem abbatem preficiens, magnos de suis redditus præfato loco jure dedit hereditario. Eodem anno cepit
edificare Dolense cenobium.

959. Incidit prima obscuritas.

969. Incidit II. obscuritas. (*Hæc manu posteriori.*)

1000. [Obiit] Silvester papa, qui ante vocabatur Gilbertus; hujus temporis completus est millenus annus
ab incarnatione Domini. (*Hæc manu s. XIV.XV.*)

1020. Hoc anno fuit dedicata ecclesia sancte Marie Divionensi monasterio, cum amoris affectu per ma-
nus Lamberti Lingonensis episcopi. (*cf. supra a. 1018.*)

⁸⁹ 1050. corr. 1052. 2. ⁹⁰ Allinardus corr. Allinardus. 2. ⁹¹ lu.... 2.

Digitized by Google

NOTÆ.

(45) S. Vitoni Vird.

(16) Hinc fucius in Ann. Besueneibus explican-

burgensis.

(49) Saxonum fontis in diocesi Lingonensi

1061. Obiit ⁶⁶ rex Henricus. Philippus filius re-
guavit, coadjuvante fratre ejus Hugone Magno, qui
in exercitu Iherosolimitano potens claruit.

1063. Alexander ⁶³ papa secundus obiit.

1064. (51) Stella ⁶⁵ cometes apparuit; et Haroal-
dus rex Anglorum occiditur, Willelmo Normanno in
regno succedente.

1065. Obiit Harduinus Lingonensis; cui succes-
sit Raynardus cognomento Hugo.

1074. Gregorius ⁶⁸ papa septimus.

1075. Obiit Robertus dux Burgundie; successit
Hugo, Henrici filii ejus filius.

1077. Obiit Adalbero abbas Divionensis, et eodem
anno in concilio Augustidunensi dominus Jarento
prior Casæ-Dei ordinatus est 15 Kal. Octob. —
Obiit ⁶⁶ Rainardus Lingonensis episcopus. Successit ^B
Robertus.

1078. Hoc anno tonitrua et fulgura magna facta
sunt in Januar. et Febr., et luna nigra et sanguinea
visa est 3 Kal. Febr. — Bellum ⁶⁷ in Saxonia, in
quo Rodulfus rex occiditur. Wicbertus invasit se-
lem apostolicam.

1085. Rodulfus ⁶⁶ abbas de monasterio Sancti Wi-
coni egressus, persecutionem passus pro Romana
æclesia, Divionem venit.

1087. Papa ⁶⁹ Victor III^{us}. — Cometa ⁷⁰ apparuit,
et Willelmus rex Anglie obiit.

1089. Urbanus ⁶¹ papa.

1095. Concilium Augustidunense 36 episcoporum,
ubi primo jurata est via Jherosolimitana.

1096. Concilium apud Clarum montem a papa ^C
Urbano habitum. Hoc anno turris cecidit et oppres-
sit quatuor monachos et quatuor ⁷¹ famulos; et in-
finitus exercitus Jherusalem ivit, et ⁷¹ Antiochia capta
est. Obiit Urbanus papa; successit Paschalis secun-
dus ⁷¹.

1098. Cisterciensis ⁷² ordo incepit. Jherusalem a
Francis obsessa et capta est.

1100. Rodulfus Viridunensis abbas. Hoc anno Jhe-
rusalem capta est.

1104. Post ⁷² patrem suum Philippum Ludovicus
rex coronatur.

1106. Cometes ⁷² aparuit. Obiit etiam Henricus
augustus. Successit Henricus, filius ejus.

1107. Hoc anno venit papa Paschalis in Galliam, ^D
et ab ipso papa dedicata ecclesia Sancti Mauricii (52)
14 Kal. Marci, et concilium ab ipso habitum est
apud Trechas Idus Maii.

1077. Hoc anno Adalbero defunctus est. Succes-
sit ei Gerento prior Casæ-Dei, et bene ministra-
vit ibi. Obiit Regnardus Lingonensis episcopus; cui
successit Robertus episcopus

1085. Hoc ⁷² anno venerunt monachi Viriduni in
ecclesia nostra.

1096. Hoc ⁷² anno capta fuit Antiochia a Francia.

1098. Hoc anno Cisterciensis ordo incepit. Jheru-
salem a Francis obsessa, capta est.

1100. Hoc anno turris de choro cecidit et obpressit
quatuor monachos et quatuor famulos.

1107. Hoc ⁷⁴ anno venit papa Paschalis in Gallia,
et ab ipso papa dedicata fuit ecclesia ista, et conci-
lium ab ipso habitum est apud Trechas Idus Maii.
Hic papa captus est ab Henrico imperatore Teotu-

VARIAE LECTIONES.

⁶⁶ manu γ? ⁶³ alia manu. ⁶⁵ Cyclicis in ultimis codicibus foliis continuatis. ⁶⁸ maqnam notarum partem usque
ad a. 1125 una manus scripsit. ⁶⁸ alia manu
⁶⁶ alia manu. ⁷⁰ alia manu. ⁷¹ manu
⁷² alia manu. Eodem

A nico. Ipso ⁶⁶ anno obiit ⁶⁵ Robertus episcopus Lingonensis. Successit ei Jocerannus post duos annos.

1110. Obiit Robertus episcopus Lingonensis. Successit post duos annos Jocerannus.

1111. Hic ⁷⁷ captus est Pascalis papa ab Henrico rege Theutonicorum.

1112. Obiit Jofredus Divionensis prior.

1113. Obiit domnus Jarento abbas. Successit Ademarum.

1113. Obiit Jarento abbas; cui successit Ademarum.

1116. Obiit Ademarum abbas. Successit Henricum ⁷⁸.

1116. Hoc anno obiit Ademarum. Successit Henricum.

1117. Terre motus magni per loca et fulgura multos occiderunt.

1118. Obiit Paschalis papa. Successit Gelasius.

1119. Obiit Gelasius papa. Successit Calixtus.

1123. Concilium Rome habitum a Calixto papa, et facta est pax inter Henricum ⁷⁹ augustum et papam Calixtum. Henricus abbas reliquit abbatiam suam. Successit Hugo Cluniacensis monachus. Hoc etiam anno stelle densissime de caelo vise sunt cecidisse, et magna mortalitas nobilium personarum facta est.

1124. Obiit domnus papa Calixtus; cui successit Honorius; et post 5 menses obiit Henricus imperator, cui successit ⁷⁹....

1124. Hoc anno per Calixtum papam Henricus dimisit abbatiam istam; cui successit Hugo Cluniacensis monachus.

1125. Hoc anno ad festum sancti Mammetis ⁸⁰ dimisit Jocerannus episcopatum, et Guilencus successit 5 Kal. Octob.

1121 ⁸⁰ Hoc anno ad festum sancti Mammetis dimisit Jocerannus episcopatum, et successit ei Wilencus.

1129. Hugo dimittit abbatiam. Succedit Petrus. Ludovicus filium suum Phylippum fecit coronari Remis. Obiit Honorius papa.

1129. Hoc anno dimisit Hugo abbatiam istam, cui successit Petrus Gebenensis

1130. Obiit Honorius papa; cui successit Innocentius secundus.

1131. Concilium Remis habitum ab Innocentio papa. Philippus rex parvus obiit ⁸¹; fratrem ejus rex pater suus in eodem concilio coronari fecit.

1134. Obiit Henricus rex Anglorum.

1136. Obiit Wilencus Lingonensis episcopus.

1136. Hoc anno igne combusta est ecclesia ista cum toto castro et ecclesiis.... ⁸² in vigilia apostolorum Petri et Pauli.

1136 (?). Hoc anno ordinatus fuit Willelmus de Sabran Cluniacensis monachus Lingonensis episcopus, et sedit ibi duobus mensibus. Sequenti anno ordinatus fuit ejusdem sedis episcopus Gotfridus Clarevallis monachus.

1137 (?). Hoc anno igni combusta est ecclesia ista cum toto castro et ecclesiis feria 4. Vigilia apostolorum Petri et Pauli (53). Multi etiam ipso anno potentes sunt defuncti, videlicet Lotharius imperator et Ludovicus pater rex Francie. Obiit etiam Petrus Leo, qui sedem apostolicam ⁸³ invaserat.

1137. Hoc anno obiit Wilencus episcopus Lingonensis; cui successit Willelmus... ⁸⁴ Cluniacensis ⁸⁷, et sedit ⁸⁸.

VARIE LECTIONES.

Digitized by Google

⁷⁷ Hic — papa in loco raso alia manu. ⁷⁸ ita c. ⁷⁹ ita c. Manu hac desinente, variis rebus — aequales sibi succedunt. ⁸⁰ Mammetis c. ⁸¹ abscisum est. ⁸² postol supplevi. ⁸³ anno potius 1140. Sed in 1. ita scripta sunt ut facit ad hunc annum referri noverint. ⁸⁴ abscisum ⁸⁵ ..

1140. Hoc anno ordinatus fuit dominus Robertus, A filius ducis (54), Augustidunensis episcopus, et eodem anno 15 Non. Aug. defunctus est.

1142. Obiit Hugo pacificus dux Burgundie. Hic dimisit Petrus abbas abbatiam suam ⁸⁸.

1143. Obiit Innocentius papa. Successit Celestinus ⁸⁹.

1145. Petrus Belnensis dimittit abbatiam. Successit Philippus.

1147. Hoc anno Eugenius papa et Ludovicus rex Dominica medie quadragesime fuerunt pariter Divioni, et in crastino, 2 videlicet feria, consecrata est ecclesia Divionensis ab eodem papa. — Ludovicus rex Francorum [et ⁹⁰ imperator] cum infinito exercitu Hierosolimitanum iter aggressus est.

1151 (aut 1152). Hoc anno fuit fames magna. Principes ⁹¹ multi occubuerunt. Ludovicus ⁹² imperator, comes ⁹³ Andegavensis (55), Tetbaldus comes (56) et alii ⁹⁴. — Hoc etiam anno fuit magna penuria vini ⁹⁵.

1153. Hoc anno obiit papa Eugenius, et abbas Bernardus Clarevallensis.

1154. Hoc anno ante 8 dies natalis Domini obiit Anastasius papa, et successit Adrianus.

1155. Hoc anno 15 Kal. Febr. fuit terre motus magnus et 17 ⁹⁶. Kal. Novembr. in dominica die circa horam terciam.

1159. Hoc anno venit hyemps magna, gelu et nix 4 Idus Octob

1161. Hoc anno 2 Idus Feb. post mediam noctem obscurata est luna versaque est in sanguineum colorem, sicque mansit usque ad lucem. C

1162. Hoc anno obiit mense Sept. Odo dux Burgundie, relinquens filium Hugonem.

1163. Hoc anno dimisit episcopatum Godefridus, et Galnerus, filius Hugonis ducis, episcopus factus est.

1167. ⁹⁷ Imperator etiam apud Sanctum Petrum Rome cum ⁹⁸ conjugis sua coronari se fecit.

1171. Martirizatur sanctus Thomas.

1175. Philippus dimittit abbatiam 13 Kal. ⁹⁹ Januar. Succedit Johannes.

1177. Hoc anno fames valida invaluit ¹⁰⁰. tabula argentea majoris altaris pauperibus duxit. . . D

1178. Hoc anno apud Veneciam pax inter dominum Alexandrum et Fredericum imperatorem reformata est, et scisma sopitum. Hoc etiam anno cessavit ecclesia ista ligata a domno papa Alexandro, pro placitis domus de Moreius, quam Clareval-

1141. ¹⁰¹ Hoc anno dimisit Petrus Gebenensis abbatiam istam, qui fideliter ministravit, et in diebus suis adquisivit Ulmetum. Cui successit Petrus Berne.

1144. Hoc anno Petrus Bernensis dimisit abbatiam suam. Cui successit Philippus.

1146. Hoc anno Eugenius papa et Ludovicus rex Franciæ Dominica die qua cantatur Letare Jerusalem Divioni pariter fuerunt, et dominus papa consecravit ecclesiam istam 11 Kal. Marcii ¹⁰².

1153. Obiit Eugenius papa.

1163. Hoc anno dimisit Cottofredus episcopatum, cui successit Warnerius, filius Hugonis ducis.

1166. Hoc anno natus fuit Philippus rex de illa regina que fuit filia Theobaldi comitis Campanie.

1171. Hoc anno martirizatus fuit beatus Thomas Cantuariensis episcopus.

1175. Hoc anno dimisit Philippus abbatiam istam. Cui successit Johannes Iumbus.

1177. Hoc anno. . . pro quo. . . quod. . . de majori altari. erogato pauperum.

1178. Hoc anno apud Veneciam pax inter dominum Alexandrum papam et Fredericum imperatorem reformata est, et scisma sopitum. Hoc etiam anno cessavit ecclesia ista ligata a domno papa Alexandro, pro placitis domus de ¹⁰³ Moreius ¹⁰⁴, quam

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ uam abscisum. ⁸⁹ plura erasa sunt. ⁹⁰ et imp. alia manu add. ⁹¹ ipes, mes abscisa. ⁹² ita cod. pro Conradus. ⁹³ ii ni abscisum. ⁹⁴ viij. 1. Dies 16 Octob. fuit dominica. ⁹⁵ Linax et dimidia erasa. ⁹⁶ abscisum.

lensibus monachis dimittere nolimus, et curavit A interdictum a media quadragesima, quæ tunc fuit 14 Kal. Aprilis, usque ad terciam sequentis anni dominicam post albas, que fuit 11 Kal. Maii, et tunc in concilio generali ab eodem papa soluta est. Hoc ¹⁰⁰ etiam anno obscuratus est sol Idus Septembris circa horam nonam. Hoc ipso anno in sabbato magno pasche vise sunt ab omni populo tres columbe ad horam completorii super turrim beatissime Marie de sublimi descendisse et tanquam cereos ardeutes secum detulisse.

1179. Hoc anno concilium Rome est generale celebratum a domno Alexandro papa tercio. Ipso anno Philippus rex Francorum coronatus est Remis in festivitate omnium sanctorum. — Obiit Galterus Lingonensis episcopus 6 Idus Januarii. Succedit B Manasses.

1181. Alexander papa tercius obiit. Successit Lucius tercius.

1182. Johannes dimittit abbatiam 2 Kal. Julii. Successit Aymo.

1183. Hugo dux Burgundie Beatricem, filiam Delphini comitis Alboni, duxit in uxorem apud Sanctum Egidium.

1185. Hoc anno obsedit Hugo dux Burgundie Vergei et nichil penitus ibi fecit, imo rex Gallie Philippus dominio suo eum subjugavit. — Obiit Lucius papa. Succedit Urbanus tercius.

1186. Hoc anno idem rex Castellionem cepit et conbussit. Hoc anno inter papam et imperatorem discordia orta est, et Henricus filius imperatoris amittam Guillelmi regis Apulie apud Mediolanum duxit in uxorem et sibi subjugavit Tusciam.

1188. Hoc anno 12. Kal. Aprilis obiit domnus Aymo abbas hujus loci; eodem die domnus Petrus electus est, et exhinc 5 die consecratus est apud Treca a domno Manasse Lingonensi episcopo, presente alio Manasse Trecense episcopo.

1190. Hoc anno dominus imperator, rex Francorum Philippus et rex Anglie crucem sumpserunt Jherosolimam proficiscendi, Saladino totam terram devastanti occurrere volentes; et multi alii nobiles et potentes cum eis profecti sunt.

1192. Hoc anno cometes apparuit.

Clarevallensibus monachis dimittere nolimus, et duravit interdictum a media quadragesima, quæ tunc fuit 14 Kal. Aprilis, usque ad terciam dominicam sequentis anno ¹⁰⁰ post albas, que fuit 11 Kal. Maii, et tunc in generali concilio ab ¹⁰⁰ eodem papa absoluta est. Hoc etiam anno obscuratus est sol Idus Septembris circa horam nonam. Hoc ipso anno in sabbato magno ¹⁰⁰ pasche vise sunt ab omni populo tres colombe ad horam completorii super turrim beatissime Marie de sublimi descendisse et tanquam cereos ardeutes secum detulisse.

1179. Hoc anno concilium Rome est generale celebratum a domno papa Alexandro tercio. Ipso anno Philippus rex Francorum coronatus est Remis in festivitate omnium sanctorum. — Obiit Galterus B Lingonensis episcopus 6 Idus Januarii. Successit Manasses.

1181. Obiit papa Alexander. Successit Lucius papa tercius.

1182. Johannes Lombardus Fructuarensis dimisit abbatiam 2 Kal. Julii. Successit Aymo, qui tunc erat abbas Sancti Secani (57), monachus istius ecclesie; et fuit ibi per 16 annos, et bene ministravit.

1183. Hoc anno dux Burgundie Hugo Beatricem, filiam Dalini comitis Alboni, duxit in uxorem.

1184. Hoc anno obsedit Hugo dux Burgundie Vergei ¹⁰⁰ et nichil ibi penitus fecit, imo Philippus rex Francie dominio suum ¹⁰⁰ eum subjugavit.

C 1185. Hoc anno Lucius papa obiit. Successit ei Urbanus tercius.

1186. Hoc anno idem rex Castellionem cepit et conbussit. Hoc ipso anno inter Urbanum papam et Fredericum imperatorem orta est discordia, et Henricus filius imperatoris amittam Guillelmi regis Apulie apud Mediolanum duxit in uxorem et ¹⁰⁰. . . Hoc anno capta fuit Jherusalem a Saladino.

1187. Hoc anno natus fuit Ludovicus, filius Filippi regis de Elisabeth regina, que fuit soror Balduini comitis Flandrie.

1190. ¹⁰⁰ Obiit domnus Aymo abbas hujus loci; domnus Petrus substituitur. Ipso anno inperator Jherusalem adivit. . . . Rex Francorum Philipus et rex Anglie Ricardus Jherosolimam adeunt [cum ¹⁰⁰ D eis Hugo dux Burgundie, filius filie comitis Theobaldi comitis Campanie, qui remansit ibi post recessum regis, et mortuus est ibi, et in sequenti anno rex Anglie captus fuit a Teotonicis]. Obiit regina Francorum ¹¹¹ Helizabaz.

1200. Hoc anno concilium apud Divionem in ecclesia ista convocatum est a domino Petro Capuensi, sancte Marie in Via lata diacono cardinali, apostolice sedis legato, et interfuerunt ibi Lugdunensis, Remensis, Bisuntinensis et Viennensis archiepiscopi, et cum eis 18 episcopi et domnus abbas Cluniacensis et Verzenliacensis (58), Sancti Remigii Remensis, Sancti Dionisii Parisiacensis et alii quam plures, quorum numerum non expressimus; et duravit concilium a festivitate sancti Nicholai, que est mense Septembri, usque ad septem dies. Post paucos vero dies predictus cardinalis apud Viennam particulare revocavit concilium, ubi promulgavit sententiam a domino papa Innocentio datam in omni terra que subjacet et obedit regi Francorum, ita quod in ecclesiis nullum celebraretur officium divinum preter baptismum parvulorum et penitentiam morientium; et duravit interdictum apud nos a tercia die post Purificationem beate Marie usque in vigilia Exaltationis sancte crucis. Hoc etiam anno domnus Varnerius episcopus Lingonensis cessit episcopatu per manum domini Innocentii pape. Successit ei Hilduinus, ipsius ecclesie tunc decanus.

1204. Hoc anno 16 Kal. Maii capta fuit Constantinopolis a Francis. Hoc ipso anno cessit domnus Petrus de Granceio abbacie isti, et successit ei domnus Nyvardus, et 12 Kal. Aprilis recepimus eum.

1206. Hoc anno cessit domnus Nyvardus; succedit ei domnus Walterius Parisiensis.

1207. Hoc anno factus fuit domnus Walterius abbas Verziliacensis ¹¹⁹, et domnus Adam fit abbas hujus loci.

1209. Hoc anno defunctus est Rodericus episcopus. Successit Wilhelmus de Jonisvilla.

1210. Hoc anno Bedays et Calcarsonia, civitates Albi. ¹¹⁹, et maxima pars terre eorum expugnatur a Francis.

A 1195. Obiit Manasses Lingonensis episcopus; cui successit Warnerius abbas Clarevalensis.

1200. Hoc anno concilium convocatum in hac ecclesia a domino Petro Capuensi, sancte Marie in Via lata diacono cardinali, et interfuerunt ibi Lugdunensis, Remensis, Bisuntinensis, Viennensis archiepiscopi, et eorum suffragani ¹¹⁸, et abbates pene totius regni; et duravit concilium a festivitate sancti Nicholai, que est mense Septembri, usque ad septem dies. Hoc anno venit frater comitis Avernie monachus Cluniacensis, volens regere abbatiam istam super domnum Petrum, et non prevaluit.

Hoc anno domnus Garnerius expulsus est ab episcopatu Lingonensi; cui successit Holduinus ¹¹⁸.

B

1203. Hoc anno obiit Holdoinus episcopus Lingonensis; cui successit Grobertus.

1204. Hoc anno capta fuit Constantinopolis a Francis. Ipso anno cessit domnus Petrus de Granceio abbacie isti, et successit ei Nivardus [abbas ¹¹⁸ Sancti Sequani ¹¹⁶, qui fuit abbas per annum et 5 menses; successit ei Walterius monachus Sancti Germani Parisius, qui fuit abbas per duos annos uno mense minus; postea factus est abbas in abbatia Verziliacensi ¹¹⁷. Post hunc vero successit Adam, et fuit abbas per 5 annos et tres menses; cui successit ¹¹⁸ Gilebertus.]

1207. Hoc anno factus est Adam abbas, monachus istius ecclesie, prior Sancti Apollinaris; qui cum regeret abbatiam istam, vendita fuerunt ornamenta ecclesie nostre, scilicet cappe sirice, et pallia, et cruces auree, et calips aureus duodecim marcarum, et plures calices argenteos, et bacinos ¹¹⁹, et fialas argenteas, et alia plura, et possessiones multas; forte non culpa sua, set ultione divina, ipse et ceteri qui consenserunt ab abbatia detrusi sunt.

D 1209. Hoc anno obiit Grobertus episcopus Lingonensis. Cui successit Wilhelmus de Joinvilla.

1210. Hoc anno Odo dux Burgundie et comes Nivernensis et alii plures barones ierunt ad debellandum Albigenos, et devastaverunt Bedes et Carcasoniam, et facta est immensa occisio Albigenensium; et post hæc remansit ibi comes de Monteforti ad acquirendam totam terram.

VARIE LECTIONES.

¹¹⁹ z. acensis f. ¹¹⁸ non albigenium sed albit lium aut simile quid scriptum fuisse videtur.

1212. Vadit exercitus Christianorum in Hispaniam A
contra Sarracenos.

1213. Hoc anno fuit donnus Ludovicus Remis coronatus a Wilelmo archiepiscopo, presente rege Jherusalem, et in festo sancti Systs; et sequenti anno cepit Jarochole et Thoar et Mior et Bordaul. Eodem anno receptus fuit Joannes rex Jherusalem in ista ecclesia in Exaltacione sancte crucis.

1214. Anno Domini 1214, 6 Kal. Aug. Luna 16, pugnavit rex Francie et dux Burgundie contra Otonem imperatorem apud Cambrais, et devicit eum, et imperator Odo in fugam conversus est, et maxima pars suorum sublimiorum baronum capta fuit et ducta ligata apud Parisius.

In sequenti pagina hæc leguntur :

Anno 1243 dominica ultima oct^{avo} sancti Apollinaris vise sunt stelle cadere de celo.

1215. Hoc anno Innocentius papa tercius convocavit generale concilium in Lateranensi ecclesia, ubi pene corpus universalis ecclesiæ fuit.

1216. Hoc anno obiit donnus Innocentius papa tercius 10 Kal. Augusti apud Perusium, et sepultus est in ecclesia Sancti Herculani; cui successit Honorius papa tercius. Eodem anno Ludovicus, filius Philippi regis Francorum, intravit Angliam ad conquirendum eam, auxilio et consilio baronum Angliæ; et eodem anno rex Angliæ, qui vocabatur Joannes-sine-Terra, mortuus fuit. Eodem anno imperator Constantinopolis obiit Henricus Flandrensis. Cui successit Petrus comes Autissiodorensis. Eodem anno Thomas venerabilis episcopus Lesmorenensis (60) moram faciens in ecclesia Sancti Benigni, consecravit altare sancti Blasii 14 Kal. Octobr. — Hoc anno venit domnus Airardus de Bregne a transmarinis partibus, et adduxit secum filiam Henrici comitis Campaniæ, quam duxerat in uxorem. Eodem anno Oto, filius domini Saxifontis, qui erat prior ejusdem loci et monachus Sancti Benigni, electus fuit in abbatem Luxovii; et ¹²¹³ fuit ibi per quinque menses; postea factus monachus Clarevallensis, ibi fuit per quatuor menses, et postea mortuus est.

1217. Hoc anno fuit magnus ventus per totum mundum. Mortalitas hominum, defectio fructuum.

1218. Hoc anno mortuus fuit Oddo dux Burgundie cruce signatus, qui fuit filius ducisse Lotoringie. Eodem anno mortuus fuit Symon comes Montisfortis, qui infestabat Albigenses. — Hoc anno obscessa fuit Damiana a Christianis intrante mense Julio, et fuerunt ante eam ¹²¹³ per annum et quatuor menses et quinque dies, et capta est ab eis Domino operante.

1220. Hoc anno promotus fuit Willelmus episcopus Lingonensis in archiepiscopatu Remensi; cui successit ¹²¹⁹ Hugo de Monte regali.

1223. Hoc anno venit in Gallia Johannes rex Jherosolimitanus, et receptus fuit a Philippo rege Francorum et ab omnibus principibus regni sui cum magno gaudio et honore. Postea eodem anno defunctus fuit supradictus Philippus gloriosus rex Francorum, et sepultus in basilica sancti Dyonisii septimo decimo Kal. Augusti cum magno luctu et tristitia tocius populi regni sui, præsentate supradicto Johanne rege Jherosolimitano. Item eodem anno coronatus fuit Lodovicus, filius supradicti Philippi, in civitate Remensi a Willelmo tunc archiepiscopo ejusdem civitatis, præsentate supradicto rege, cum gaudio magno et pace tocius populi Gallie 8 Idus Augusti.

1226. ¹²¹⁸ Hoc anno obsedit Lodovicus rex Francorum cum innumerabili exercitu die Pentecostes Avinionem, et sedit ibi fere quatuor menses; ibi vero fuit occisus comes Sancti Pauli et multi alii nobiles et

1212. Anno ab incarnatione Domini 1212, 7 Idus Marcii, 6 feria, ante mediam noctem anno bisextili natus est Hugo, filius Oddonis ducis de domina de Vergerie ¹²¹⁰, et fuit baptizatus ab Goslimo ¹²¹⁰ Ed-uensi episcopo in estivo tempore die ¹²¹⁴ apostoli in ecclesia sancti Joannis baptistæ.

1213. Hoc anno cessit Adam. Cui successit Geleberty prior Saxifontis (59).

1214. Hoc anno rex Francie Philippus ivit in Flandriam contra Otonem imperatorem anatematum, et debellavit eum rex, et cepit ducentos milites et 60, excepto comitem Flandriæ et comitem Boloniæ et plures alios de Teotonica terra. Non fuerunt ibi de principibus nominatis nisi dux Burgundie qui vocatur Odo. Hoc factum fuit 6 Kal. Augusti, scilicet 3 die post festum sancti Jacobi et Christofori, et fuit dominica dies.

innobiles; postea reddita fuit ei civitas, et subvertit omnes muros civitatis et omnem fortitudinem, et totam ¹²³⁶ aliam terram subiecit sibi usque ¹²³⁶ ad Tolosam. — Ipso autem redeunte ab ¹²³⁶ prædicta civitate, defunctus est apud civitatem ¹²³⁶ Pancier (61), et sepultus in monasterio sancti Dionisii post patrem ¹²³⁶ suum; filius autem ejus Ludovicus coronatus est Remis in vigilia ¹²³⁷

1231. Hoc anno obiit Hugo episcopus Lingonensis feria 3 ante Letare Jherusalem. Cui successit Robertus de Toreta.

1236. Hoc anno natus filius Hugonis ducis Burgundie.

1239. Hoc anno exierunt Tartari de terra sua et destruxerunt Rusciam, Poloniam et Ungariam.

1240. Hoc anno fuerunt barones Francie devoti ¹²⁴⁰ rex Navarre, dux Burgundie; comes Barri mortuus fuit et comes Montisfortis et comes Nivernensis et multi alii nobiles.

1241. Hoc anno obiit bone memorie donnus abbas Raymundus illius ecclesie, qui construxit grangiam infra hanc abaciam et hanc ecclesiam ¹²⁴¹ nostris debitis aquisivit fecit. Cui successit domnus [Stephanus ¹²⁴¹] natus de Loio annis 12 et dimidio. — Hoc anno obiit Gregorius IX^{us}. Tempore ipsius fuit discordia inter se et Fredericum imperatorem, qui duravit per annos . . . ¹²⁴¹, et cessavit sedes per duos menses, et fuerunt capti ¹²⁴¹ duo legati et multi prelati, archiepiscopi, episcopi et abbates, et archiepiscopus Bissuniensis periit in mare. Cui successit Celestinus, et duravit per 15 dies, et cessavit sedes per annum et amplius; cui successit Innocencius quartus, qui statim recessit a Roma et venit Ludunum ¹²⁴¹, et celebravit concilium ibi anno secundo pontificatus sui.

1244. Hoc anno fuerunt rex et regina apud Divionem. — Hoc anno destruxerunt Babilonii terram promissionis et sepulcrum Domini usque ad Tirum et ad Cor ¹²⁴⁴ civitates.

1249. Hoc anno obiit domnus Hugo Lingonensis episcopus et quondam abbas Cluniacensis, cruce signatus ultra mare, et in sequenti anno successit ei Guido de Rochefort, canonicus ejusdem ecclesie. — Hoc anno Ludovicus rex cum uxore sua et duobus fratribus suis Karolo et Roberto ivit ultra mare, contra paganos pugnaturus; qui in primo adventu suo cepit Damietam et possedit eam fere per dimidium annum, sed permissione Dei accidit ei quoddam infortunium. Nam tempore paschali exiens de Damietta cum multis milibus peditum et militum, pugnavit cum paganis; et detentus fuit in eodem bello et multi barones cum eo, et frater ejus Robertus occisus est; set redentus fuit et omnes qui cum eo eo erant 100 milibus marchis auri, tali conditione quod Damietta redderetur; qua reddita, destruxerunt ¹²⁴⁹ eam pagani funditus, dicentes quod propter eam semper infestabantur.

1252. Hoc anno exierunt pastores cum multis adjunctis eisdem, volentes transfretare, et dicentes quod Dominus in nativitate sua voluit manifestare se per angelum pastoribus, et ideo volebant adire locum ubi natus fuit et expugnare inimicos ejus; set illud propositum in frivolum redactum fuit.

1254. Hoc anno obiit dompnus ¹²⁵⁴ de Loio, abbas istius ecclesie, vir prudentissimus atque fidelissimus, scilicet in capite jejunii, quod tunc fuit 5 Kal. Marcii, qui ante ¹²⁵⁴ 15 dies in periculo mortis positus, in manu episcopi Lingonensis resignavit, et bene ministravit ibi; die autem crastina deposicionis sue electus fuit dominus Petrus de Fosseto

1255. Hoc anno obiit Innocencius papa III; cui ¹²⁵⁵ successit domnus Alexander papa III, qui erat episcopus Hostiensis.

1259. Hoc anno fuit infirmitas et mortalitas hominum in toto mundo, ita ut pauce domus essent in quibus aliquis sanus inveniretur; cepitque initium hæc mortalitas in magna ebdomada ante Pascha, duravitque circiter unum mensem.

1260. Hoc anno fere in universo orbe Christiano ceperunt se homines laici cum multis clericis corrigis verberare, induti vestibus albis, humeris discoopertis.

1261. Hoc anno obiit domnus Alexander papa III, scilicet 14 Kal. Junii.

1266. Hoc ¹²⁶⁶ anno Karolus princeps strenuus, frater Ludovici gloriosissimi et Christianissimi regis Francie, adiit honorifice cum uxore sua et liberis suis Apuliam cum multis milibus Francorum, Menfredum apostatam expugnaturus, quem sine gravi dampno devicit et occidit. Nam arma sua mutaverat predictus Menfredus in exercitu suo et a casu ocisus, ignoratur quis eum occiderit. Quo ociso, et uxore sua et filiis ejus captis, et comitibus et haronibus plurimis captis, Karolus rex Sicilie et Apulie et Calabrie effectus est.

1267. Hoc ¹⁴⁰ anno Oddo, primogenitus ducis Burgundie, miles bonus prudens atque catholicus, obiit in partibus transmarinis; qui in morte sua maximum nobis omnibus ostendit humilitatis exemplum. Nam octo diebus antequam moreretur portari se fecit in hospitali pauperum extra muros Aucone ¹⁴¹ civitatis, ibique amotis vario et griso omnibusque ornamentis regiis, fecit se poni in pauperculo lecto et sine pluma, coopertus tantummodo de quadam vitta, precepitque militibus suis, jurejurando mediante, quod in morte sua nil sollempnitatis ageretur preterquam ¹⁴² divinum officium et sola candela arderet in morte et in inhumatione ipsius.

1271. Hoc anno cecidit turris de choro et neminem oppressit, ceteris autem muralibus templi evincl. . . indutibus ex voluntate monachorum et artificis.

1285. Hoc anno surrexit Philippus rex Francie contra Petrum condam regem Aragonensium, condemnatum a domino papa Martino III, cum multis baronibus Francie et manu valida bellatorum; in quo etiam exitum ¹⁴³ potitus ¹⁴⁴ est ipse rex Philipus cum infinita multitudine suorum. Ille etiam apostata nutu divino eodem anno vitam finivit. Eodem autem Philipo rege Francie mortuo, successit ei in regno filius ejus Philipus nomine, faciem pulcerrimus, agens 22 annum; qui etiam fuit ¹⁴⁵ rex Navarrie et comes Campanie, et multas alias ¹⁴⁶ terras possedit. Hoc etiam anno mortuus fuit Martinus papa III, et successit Honorius.

VARIE LECTIONES.

¹⁴⁰ Hoc — exemplum eadem manu qua anni 1266. initium in loco raso scriptum. ¹⁴¹ ita c. ¹⁴² præter quod? cod. ¹⁴³ itum, titus non plane constant. ¹⁴⁴ su;plevi jam non legenda.

ANNO DOMINI MXXXI.

ROBERTUS REX FRANCORUM.

NOTITIA HISTORICA.

(MAGNOALDUS ZIEGELBAUER in *Conspectu rei litterariæ Ord. S. Benedicti*, parte 1, pag. 325.)

Quo tempore Gerbertus, ex monacho Auriliacensi A plem e Gallis discipulum, et quos Ecclesiæ honores abbas, tum pontifex Remensis, dein Ravennas, obtinuit.

postremo Romanus, Remis sub Adalberone archiepiscopo scholas regebat, Robertum, Hugonis regis filium, ad omnem humanitatem ac doctrinæ elegantiam informavit. De quo regio discipulo hæc tradit Helgaudus Floriacensis monachus: *Robertus a patre scholæ Remensi traditus domino Gerberto ad erudendum est datus, qui cum sufficienter liberalibus instruxit disciplinâ.* Idem notat Chronicon incerti auctoris ab anno Christi 988 ad annum 1015 desinens. *In locum ejus (Arnulphi) consecrari fecit (rex Galliarum) domnum Gerbertum monachum philosophum, qui Gerbertus magister fuit Roberti regis, filii istius Hugonis, et domini Leoterici archiepiscopi (Senonensis), successoris Sevini.* Verum præstat audire fragmentum Historiæ Franciæ a Ludovico Pio ad Robertum usque regem, ubi et hujus regis institutio et ecclesiasticæ Gerberti dignitates describuntur: *Robertus fuit vir mansuetus, et non mediocriter literatus ac religiosus. Habuit enim præceptorum Gerbertum sapi-*

Quoniam vero ad Benedictinæ institutionis decus attinet hujus regis non minus præclara virtus quam insignis eruditio, hic de utraque in medium quædam allaturi sumus. Atque ut de virtutis studio primum loquamur, fuit Robertus *catholicæ fidei acerrimus vindex*, cujus integritatem cum Lisojus et Stephanus, novi Manichæi, depravassent, eos cum pravitate hæreticæ consciis Aurelianis igne damnavit. *Christianæ mansuetudinis et charitatis eximia dedit exempla.* Duodecim viros conjunctionis in sacram suam personam convictos triduo ante Pascha jussit ipsa die sacrosanctæ Dominicæ resurrectionis communionem corporis et sanguinis Domini nostri Jesu Christi donari, et regalibus epulis recreari. Sequenti die quæstione habita, capite damnati sunt. At ipsos absolvit rex mansuetissimus, dicens: *Non debere damnari, qui fuerant præmuniti cibo potuque cælesti.* Nusquam absque pauperibus erat Christianissimus Robertus. Duodecim pauperes domesticos habebat, qui in